

dr Katarzyna Ćwirynkało

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

AUTOREFERAT

1. Imię i nazwisko:

Katarzyna Ćwirynkało

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:

13.07.1999 r. – Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Wydział Pedagogiczny, tytuł magistra pedagogiki w zakresie pedagogiki specjalnej na podstawie pracy magisterskiej pt. „Poziom lęku, a samoocena i pozycja socjometryczna w klasie. Analiza porównawcza uczniów upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim i uczniów o prawidłowym rozwoju intelektualnym”. Promotor: dr Ewa Górniewicz, recenzent: prof. dr hab. Czesław Kosakowski

26.06.2000 r. – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Humanistyczny, tytuł licencjata w zakresie filologii angielskiej na podstawie pracy licencjackiej pt. „Abnormal behaviour in E.A. Poe’s and Henry James’s Literary Works”. Promotor: prof. dr hab. David Malcolm

18.02.2009 r. – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Nauk Społecznych, tytuł doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki na podstawie pracy doktorskiej pt. „Środowisko szkoły a społeczne funkcjonowanie uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną”. Promotor: prof. dr hab. Czesław Kosakowski, recenzenci: prof. dr hab. Zenon Gajdzica, prof. dr hab. Marzenna Zaorska

6.12.2013 r. – Wyższa Szkoła Bankowa, Gdańsk, studia podyplomowe „Menedżer projektu badawczo-rozwojowego”

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych i innych:

1.10.2000 – 29.04.2009 – asystent w Zakładzie Pedagogiki Specjalnej (Katedrze Pedagogiki Specjalnej) na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

30.04.2009 – do chwili obecnej – adiunkt w Katedrze Pedagogiki Specjalnej na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

Ponadto:

1.09.2000 – 31.08.2004 – nauczyciel w Liceum Ogólnokształcącym nr 1 w Ostródzie

1.09.2004 – do chwili obecnej – nauczyciel / pedagog w Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ostródzie, a następnie Zespole Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica i Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ostródzie.

Moja droga do akademickiej pedagogiki specjalnej rozpoczęła się w momencie wyboru kierunku „pedagogika specjalna” po dwóch latach nauki w Wyższej Szkole Pedagogicznej (później Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie). Była to pierwsza edycja studiów magisterskich z tego zakresu, zainicjowana przez prof. dr. hab. Czesława Kosakowskiego. Rok później rozpoczęłam równoczesne kształcenie na stacjonarnych studiach licencjackich z zakresu filologii angielskiej. Pierwsze ukończyłam w roku 1999, kolejne w 2000. W roku akademickim 1998/1999 otrzymałam stypendium Ministra Edukacji Narodowej przyznawane corocznie dla najlepszych studentów uczelni państwowych. Od roku akademickiego 2000/2001 rozpoczęłam pracę jako asystent w Zakładzie Pedagogiki Specjalnej (później: Zakład Pedagogiki Specjalnej i Psychologii, następnie: Katedra Pedagogiki Specjalnej). Po obronie pracy doktorskiej w 2009 roku zostałam adiunktem w ww. Katedrze. Począwszy od roku 2000 pracowałam również w szkołach (m.in. Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica i Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ostródzie) jako nauczyciel i pedagog, co skutkowało rozwojem moich zainteresowań edukacją (szczególnie włączającą) i rehabilitacją osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2017 r. poz. 1789):

Jako osiągnięcie wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2017 r. poz. 1789) wskazuję cykl publikacji na temat: „Osoba z niepełnosprawnością w rodzinie – kontekst rodzicielstwa”.

Pomimo tego, że literatura przedmiotu dotycząca rodziny osób z niepełnosprawnością nie należy w pedagogice specjalnej do nowych, wymaga ciągłej aktualizacji. Transformacja społeczno-kulturowa oraz związane z nią procesy globalizacji, migracji zarobkowej i industrializacji zmieniają oblicze współczesnej rodziny¹. Obserwuje się procesy wzrostu autonomii poszczególnych członków rodziny (i rodziców, i dzieci), upowszechnienie egalitarnego modelu rodzicielstwa oraz rosnącą liberalizację poglądów na temat związków i wzorców związanych z rolami matki, ojca, dziecka². Zachwianiu ulegają hierarchia wartości, normy etyczne i kulturalne, a także więzi łączące członków rodziny³. Prowadzić to może do przeżywania przez rodziny kryzysu⁴, który może zostać dodatkowo pogłębiony w sytuacji, gdy jeden z członków rodziny dotknięty jest niepełnosprawnością⁵. Świadomość występowania kryzysów nie wyklucza jednak słuszności twierdzenia o dużym znaczeniu rodziny dla funkcjonowania i jakości życia jej członków. Przekonanie to podkreślane jest nie tylko w literaturze naukowej⁶, ale też w polityce społecznej w Polsce i innych krajach⁷.

¹ Zob. np. Krause, A. (2005). Człowiek niepełnosprawny wobec przeobrażeń społecznych. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”; Dotti, S., Giulia, M. (2018). The economic crisis and changes in work-family arrangements in six European countries. *Journal of European Social Policy*, 28(2), 177-193.

² Zob. np. Sikorska, M. (2009). Nowa matka, nowy ojciec, nowe dziecko. O nowym układzie sił w polskich rodzinach. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne; Ostroch-Kamińska, J. (2013). Egalitarne rodzicielstwo. *Kwartalnik „Szkice Humanistyczne”*, 31(1), 159-168; Okun, B., Raz-Yurovich, L. (2019). Housework, gender role attitudes, and couples' fertility intentions: reconsidering men's roles in gender theories of family change. *Population & Development Review*, 45(1), 169-196.

³ Swędrak, J. (2007). Model życia współczesnej rodziny. *Pedagogika Christiana*, 2(20), 163-179.

⁴ Zob. np. Augustyn, J. (2009). Ojcostwo. Aspekty pedagogiczne i duchowe. Kraków: Wyd. WAM.

⁵ Zob. np. Kwaśniewska, G. (2005). Rodzina dziecka z przepukliną oponowo-rdzeniową. Lublin: Wyd. UMCS; Parchomiuk, M. (2007). Rodzice dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym wobec sytuacji trudnych. Lublin: Wyd. UMCS; Kazanowski, Z. (2011). Przemiany pokoleniowe postaw wobec osób upośledzonych umysłowo. Lublin: Wyd. UMCS; White, S., McMorris, C., Weiss, J., Lunskey, Y. (2012). The experience of crisis in families of individuals with autism spectrum disorder across the lifespan. *Journal of Child & Family Studies*, 21(3), 457-465.

⁶ Zob. np. Wąsiński, A. (2006). Dziecko, rodzice, adopcja. Ontologiczne i psychospołeczne aspekty rodzinnych form opieki zastępczej. Kraków: Oficyna Wyd. „Impuls”.

⁷ Zob. np. Yilmaz, Z. (2015). „Strengthening the family” policies in Turkey: managing the social question and Armoring Conservative – Neoliberal Populism. *Turkish Studies*, 16(3), 371-390.

Cy

Wyraźne stają się decentralizacja w zakresie odpowiedzialności za opiekę i wsparcie (odejście od opiekuńczej roli państwa na rzecz przyjęcia idei subsydiarności) oraz akcentowanie wyższości rodzinnych form opieki nad formami instytucjonalnymi⁸. Moje zainteresowania problematyką rodzin z osobami z niepełnosprawnością wyrosły z kontaktów, które od połowy lat dwutysięcznych nawiązałam z rodzicami adopcyjnymi i zastępczymi wychowującymi dzieci z niepełnosprawnością, jak również rozmów, które przeprowadziłam z uczniami z lekką niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzicami w ramach przygotowywanej pracy doktorskiej. Wejście w to środowisko stanowiło ciągłą inspirację do podejmowania kolejnych eksploracji badawczych. Stąd też przygotowane do oceny osiągnięcie z założenia miało być cyklem publikacji, aby oddać w możliwie najszerszy sposób złożoność problematyki funkcjonowania rodzin z osobami (dziećmi lub rodzicami) z niepełnosprawnością.

W ramach tego osiągnięcia wyróżniam dwa połączone tematycznie obszary:

1. Sytuacja rodziców (adopcyjnych, zastępczych, biologicznych) wychowujących dziecko z niepełnosprawnością
2. Sytuacja rodziców z niepełnosprawnościami

OBSZAR 1: Sytuacja rodziców wychowujących dziecko z niepełnosprawnością

Zagadnienia z tego obszaru dotyczą: (1) rodziców adopcyjnych i zastępczych oraz (2) rodziców biologicznych sprawujących opiekę nad dziećmi z niepełnosprawnością.

1.1. Sytuacja rodziców adopcyjnych i zastępczych wychowujących dziecko z niepełnosprawnością

W latach 2011-2017 wraz z dr hab. Urszulą Bartnikowską, prof. UWM realizowałam projekt dotyczący funkcjonowania rodzin adopcyjnych i zastępczych wychowujących dziecko z niepełnosprawnością (projekt: „Fenomenograficzne studium rodziców adopcyjnych i zastępczych”). Jego efektem była współautorska monografia (Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2013). Rodziny adopcyjne i zastępcze dziecka z niepełnosprawnością. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”. ISBN 978-83-7850-126-8; ss. 239 – zał. 1.1.A) (udział własny w

⁸ Joachimowska, M. (2008). Rodzicielstwo zastępcze. Idea – problemy – analizy – kompetencje. Bydgoszcz: Wyd. UKW; Szczupał, B. (2010). Zasada pomocniczości w systemie opieki nad rodziną z dzieckiem z niepełnosprawnością intelektualną – założenia a rzeczywistość. W: A. Żyta (red.), Rodzina osób z niepełnosprawnością intelektualną wobec wyzwań współczesności (s. 85-99). Toruń: Wyd. Eduł. „Akapit”.

całości pracy – 50%, w tym rozdziały 1 (1.1, 1.2, 1.3), 2 (2.1, 2.2, 2.3) i 5.1 – 100%, rozdziały 3.2 i 5.2 – 0%, pozostałe: 50%) oraz cykl publikacji w czasopiśmie.

Na potrzebę badań w tym zakresie wskazywał wcześniej zrealizowany (na mniejszą skalę – zbadano 10 rodzin adopcyjnych i zastępczych z dzieckiem z niepełnosprawnością) przez nas pilotażowy projekt o tożsamej tematyce. Wskazał on na szereg elementów wspólnych dotyczących doświadczeń i przeżyć tych rodziców, w tym motywów podjęcia decyzji o rodzicielstwie adopcyjnym i zastępczym oraz wychowania dziecka z trudnościami rozwojowymi. Efektem tego projektu były dwie publikacje (Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2012). Dziecko z niepełnosprawnością w rodzinie adopcyjnej i zastępczej. Część I – zetknięcie się z niepełnosprawnością dziecka, analiza decyzji. Kwartalnik „Szkice Humanistyczne” t. XII, nr 2 (vol. 28), ISSN: 1642-6363; s. 197-216 oraz Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2012). Dziecko z niepełnosprawnością w rodzinie adopcyjnej i zastępczej. Część II – jakość funkcjonowania rodzin (Disabled children in adoptive and foster families. Part 2. The quality of family functioning) Kwartalnik „Szkice Humanistyczne” t. XII, nr 4 (vol. 30), ISSN: 1642-6363; s. 199-216).

W rozszerzonym projekcie badawczym badaniom poddano rodziców (matki z ojcami bądź same matki) z 20 rodzin adopcyjnych i zastępczych sprawujących opiekę nad przynajmniej jednym dzieckiem z niepełnosprawnością. Ich celem było ukazanie specyfiki przeżyć i doświadczeń rodzinnych osób, które przyjęły do rodziny adopcyjnej lub zastępczej dziecko z niepełnosprawnością, jak również ukazanie znaczeń, jakie badani przypisują swoim doświadczeniom. Tak opisany cel miał prowadzić do ukazania unikatowego obszaru doświadczeń tej grupy ludzi, co skłoniło mnie i współautorkę projektu do wykorzystania metody fenomenograficznej, wpisującej się w paradygmat interpretacyjny. Dane zostały zebrane z wykorzystaniem biograficznego wywiadu tematycznego, a w ich analizie posłużono się teorią ugruntowaną K. Charmaz⁹. Wywiady były nagrywane, a ich transkrypcje poddane kodowaniu (wstępne: wiersz po wierszu, skoncentrowane oraz zogniskowane kodowanie kategorii). Prowadziło to do wydzielenia sekwencji tematycznych oraz odkrywania aspektów strukturalnych badanego fenomenu.

W przygotowanej na podstawie zebranego materiału monografii wyodrębniono trzy wątki: doświadczenia poprzedzające przyjęcie dziecka (wyróżniono 3 możliwe scenariusze), doświadczanie indywidualności dziecka (w tym doświadczanie jego zaburzeń i stron

⁹ Charmaz, K. (2009). Teoria ugruntowana. Praktyczny przewodnik po analizie jakościowej. Warszawa: PWN.

mocnych) oraz doświadczanie rodzicielstwa adopcyjnego/zastępczego dziecka z niepełnosprawnością (relacje rodzic – dziecko oraz satysfakcję z rodzicielstwa tego typu).

Analizy pozostałych wątków wyłonionych na podstawie tego projektu opublikowano w cyklu publikacji. Znalazły się wśród nich:

- wątek relacji z rodzeństwem dzieci z niepełnosprawnością przyjętych do rodzin adopcyjnych i zastępczych: Ćwirynkało, K., Bartnikowska, U. (2012). Relacje z rodzeństwem dzieci niepełnosprawnych w rodzinach adopcyjnych i zastępczych” Kwartalnik Pedagogiczny” 3(225), ISSN: 0023-5938, s. 163-178 (udział własny – 50%) – zał. 1.1.B,
- wątek dotyczący wsparcia udzielanego badanym rodzinom: Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2013). Wsparcie społeczne udzielane rodzinom adopcyjnym i zastępczym wychowującym dziecko z niepełnosprawnością. W: S. Wrona, J. Rottermund (red.), Praca na rzecz osób niepełnosprawnych. Sosnowiec: Wyd. Wyższa Szkoła „Humanitas”, ISBN: 978-83-61991-51-9, s. 91-101 (udział własny – 50%) – zał. 1.1.C,
- wątek adaptacji do rodzicielstwa adopcyjnego i zastępczego dziecka z niepełnosprawnością: Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2013). Adaptacja do rodzicielstwa adopcyjnego i zastępczego dziecka z niepełnosprawnością. „Studia nad rodziną” 2013, nr 32, półrocznik 1, ISSN: 1429-2416, s. 251-273 (lista B – 6 pkt.) (udział własny – 50%) – zał. 1.1.D,
- wątek dotyczący edukacji i rehabilitacji dzieci w badanych rodzinach: Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2014). Edukacja i rehabilitacja dzieci z niepełnosprawnością wychowywanych w rodzinach adopcyjnych i zastępczych. „Niepełnosprawność i Rehabilitacja”, 2, ISSN: 1642-1981, s. 31-46 (lista B – 6 pkt.) (udział własny – 50%) – zał. 1.1.E,
- wątek dotyczący wcześniejszych doświadczeń dzieci przyjętych badanych rodzin (Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2015). Zmierzenie się z przeszłością niepełnosprawnego dziecka przez rodziców adopcyjnych i zastępczych – studium fenomenograficzne. „Człowiek – Niepełnosprawność – Społeczeństwo”, 3(29), ISSN: 1734-5537, s. 87-105 (lista B – 10 pkt.) (udział własny – 50%) – zał. 1.1.F, w tym doświadczenia przez nie krzywdzenia (przemocy/zaniedbania) (Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2016). Funkcjonowanie dziecka z niepełnosprawnością w rodzinie adopcyjnej i zastępczej w kontekście wcześniejszego doświadczenia krzywdzenia dziecka w opiniach rodziców. W: U. Bartnikowska, A. Żyta, S. Przybyliński (red.), Inkluzja - marginalizacja - wykluczenie a jakość życia osób z

niepełnosprawnością. Wyzwania współczesności, Olsztyn: Wyd. UWM, ISBN: 978-83-8100-000-0, s. 85-100 (udział własny – 50%) – zał. 1.1.G,

- wątek dotyczący planów, marzeń i obaw związanych z przyszłością u badanych rodziców (Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2015). Przyszłość niepełnosprawnego dziecka i własnej rodziny w opiniach rodziców adopcyjnych i zastępczych. „Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej”, 20, ISSN: 2080-9476; s. 31-45 (lista B – 11 pkt.) (udział własny – 50%) – zał. 1.1.H,

- wątek dotyczący relacji małżeńskich części badanych rodzin (Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2017). Relacje małżeńskie w opinii rodziców adopcyjnych i zastępczych wychowujących dziecko z niepełnosprawnością, „Człowiek - Niepełnosprawność – Społeczeństwo”, 2, s. 75-88, p-ISSN: 1734-5537 (lista B – 10 pkt.) (udział własny – 50%) – zał. 1.1.I,

- wątek dotyczący zmagania badanych rodziców z innością ich dzieci (Ćwirynkało, K., Bartnikowska, U. (2017), A child's otherness resulting from disability. A phenomenographic study of adoptive and foster parents, “Interdisciplinary Contexts of Special Pedagogy”, 19, ISSN: 2300-391X, s. 11-33 (lista B – 9 pkt.) (udział własny – 50%) – zał. 1.1.J

W ramach projektu podjęłam się również dokonania studium przypadku jednej z badanych rodzin zastępczych: Ćwirynkało, K. (2013). Rodzina zastępcza z dziećmi z niepełnosprawnością intelektualną. Studium przypadku. „Wychowanie na co dzień”, 1-2, ISSN: 1230-7785, s. 9-16 (lista B – 5 pkt.) – zał. 1.1.K

Częściowo wyniki badań ww. projektu (dotyczące wybranych rodziców – wychowujących dzieci z niepełnosprawnością intelektualną) wykorzystano ponadto – wraz z wynikami innych, przeprowadzonych wcześniej, badań) do wtórnej analizy badań jakościowych (projekt „**Wtórna analiza danych jakościowych pochodzących z wywiadów z rodzicami adopcyjnymi i zastępczymi wychowującymi dziecko z niepełnosprawnością intelektualną**”). Ich efektem była publikacja: Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2019). Rodzice adopcyjni i zastępczy jako animatorzy w procesie edukacji i rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Raport z wtórnej analizy danych jakościowych. W: Z. Janiszewska-Nieścioruk, A. Mróz, U. Gembara (red.), (Nie)nowe problemy rozwoju, edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną. Zielona Góra: Uniwersytet Zielonogórski, s. 231-246, ISBN 978-83-7842-341-6 (udział własny – 50%) – zał. 1.1.L.

W roku 2018, wspólnie z dr hab. Urszulą Bartnikowską, zrealizowałam kolejny projekt badawczy (projekt: „**Badania fokusowe rodziców zastępczych posiadających dzieci w wieku szkolnym**” mieszczący się w tej problematyce. Wykorzystując współpracę z powiatowymi centrami pomocy rodzinie, przeprowadziłyśmy trzy wywiady fokusowe z 21 rodzicami zastępczymi posiadającymi dzieci w wieku szkolnym. Na ich bazie przygotowujemy jest cykl publikacji, spośród których wydano do tej pory jedną:

Ćwirynkało, K., Bartnikowska, U. (2018). Dzieci z rodzin zastępczych w szkole. Raport ze współpracy rodziców zastępczych z personelem szkoły. „Problemy Wczesnej Edukacji”, 4(43), s. 77-85, ISSN: 1734-1582 (lista B – 14 pkt.) (udział własny – 50%) – zał. 1.1.Ł

Analiza przeprowadzonych badań pozwoliła na wypracowanie rekomendacji dla szkół dotyczących organizacyjnego poziomu współpracy z rodzicami zastępczymi (poziom osobowy opisany został w tekście oddanym do recenzji).

1.2. Sytuacja rodziców biologicznych wychowujących dziecko z niepełnosprawnością

Równolegle z badaniami dotyczącymi rodziców adopcyjnych i zastępczych podejmowałam poddawałam podmiotem moich eksploracji byli również rodzice biologiczni wychowujący dzieci z niepełnosprawnością. Teksty z tego obszaru są wynikiem podejmowanych we współpracy projektów badawczych, jak i rozważań teoretycznych.

Jeśli chodzi o projekty badawcze, wraz z dr hab. Agnieszką Żyta, prof. UWM zrealizowałam projekt dotyczący matek dzieci z zespołem Downa (projekt „**Studium fenomenograficzne matek dzieci z zespołem Downa**”). W wywiadach pogłębionych wzięło udział 11 matek dzieci z tym zespołem, a dokonane analizy przedstawiono w cyklu publikacji, w którym skoncentrowano się na następujących zagadnieniach:

- matki dzieci z zespołem Downa wobec kwestii edukacji swoich dzieci (wątki dotyczące wyboru odpowiedniej formy kształcenia dla dzieci oraz wyznaczników dobrej jakości kształcenia/wychowania w szkole lub przedszkolu: merytorycznego przygotowania i cech osobowości nauczyciela – wychowawcy, czynników materialnych, dydaktycznych wychowawczych): Ćwirynkało, K., Żyta, A. (2014). Dlaczego edukacja włączająca nie zawsze jest najlepszym rozwiązaniem? Doświadczenia i plany edukacyjne wobec dzieci z zespołem Downa w relacjach matek. „Szkoła specjalna”, 3, ISSN: 0137-818 X, s. 186-201 (lista B – 5 pkt.) (udział własny, w tym samodzielna analiza badań – 60%) – zał. 1.2.A

- relacje między matkami dzieci z zespołem Downa a ich partnerami / mężami (w tym pozytywna kontrybucja posiadania dziecka z niepełnosprawnością dla jakości związku/małżeństwa): Ćwirynkało, K., Żyta, A. (2014). „On przyszedł do nas ze specjalną misją – żeby scalić mnie i męża” – relacje między rodzicami dzieci z zespołem Downa w doświadczeniach matek. „Niepełnosprawność. Dyskursy pedagogiki specjalnej: Niepełnosprawność w przestrzeni współczesnej rodziny”, 13, ISSN: 2080-9476; s. 80-96 (lista B – 5 pkt.) (udział własny – 50%) – 1.2.B

- pozytywne aspekty macierzyństwa w przypadku matek dzieci z zespołem Downa: Ćwirynkało, K., Żyta, A. (2014). Droga do radości i satysfakcji z macierzyństwa dziecka z zespołem Downa. Raport z badań. „Studia nad Rodziną” nr 2 (35) 2014, ISSN: 1429-2416, s. 45-64 (lista B – 6 pkt.) (udział własny – 60%, w tym samodzielna analiza badań – 100%) – zał. 1.2.C

- przekonania i odczucia matek dzieci z zespołem Downa na temat organizacji pozarządowych wspierających osoby z niepełnosprawnością intelektualną: Żyta, A., Ćwirynkało, K. (2015). Rola organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną w opinii rodziców. „Niepełnosprawność i Rehabilitacja”, nr 3, ISSN: 1642-1981, s. 73-90 (lista B – 7 pkt.) (udział własny – 40%, w tym opracowanie teoretyczne – 100%) – zał. 1.2.D

- matki dzieci z zespołem Downa wobec kwestii rehabilitacji swoich dzieci: Ćwirynkało, K., Żyta, A. (2015). Różne oblicza rehabilitacji dzieci z zespołem Downa – relacje matek. „Kultura i Wychowanie. Międzynarodowe elektroniczne czasopismo naukowe ” nr 10 (2), 2015, ISSN: 2083-2923, s. 85-97 (lista B – 7 pkt.) (udział własny – 50%) – zał. 1.2.E

- matki dzieci z zespołem Downa wobec problematyki wsparcia społecznego: Żyta, A., Ćwirynkało, K. (2015). Wspieranie rodzin dzieci z niepełnosprawnością – perspektywa zmiany. „Wychowanie w Rodzinie”, t. XI, zeszyt 1, s. 369-388, ISSN: 2082-9019 (lista B – 10 pkt.) (udział własny – 40%, w tym opracowanie teoretyczne – 100%) – zał. 1.2.F

Kolejny projekt – w którym badania osadzono tym razem w strategii ilościowej – dotyczył postaw rodzicielskich oraz inteligencji emocjonalnej rodziców posiadających dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego (projekt „**Postawy rodzicielskie i inteligencja emocjonalna rodziców posiadających dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego**”). Badaniom poddano 282 rodziców (56,7% z nich stanowiły matki) wychowujących takie dzieci. Zrealizowany został we współpracy z dr Moniką Włodarczyk-

Dudką (UWM w Olsztynie) i dr Aleksandrą Arciszewską (Uniwersytet Jagielloński, Kraków). W efekcie powstały dwie publikacje, w których:

- określono nasilenie postaw rodzicielskich wobec dzieci z orzeczeniem oraz występujące zależności pomiędzy nasileniem tych postaw a wybranymi cechami dziecka (wiek, płeć, typ niepełnosprawności), cechami rodzica (płeć, wiek, wykształcenie) i cechami demograficznymi oraz okolicznościami wychowania (forma kształcenia dziecka, liczba potomstwa, struktura rodziny, miejsce zamieszkania): Ćwirynkało, K., Włodarczyk-Dudka, M., Arciszewska, A. (2015). Postawy rodziców wobec dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. „Przegląd Badań Edukacyjnych”, t. 2, ISSN: 1895-4308, s. 35-59 (lista B – 13 pkt.) (udział własny – 35%, w tym 50% - wkład w powstanie koncepcji, założeń i metod, a także stronę redakcyjną publikacji) – zał. 1.2.G

- określono zadowolenie rodziców z oferowanego im i ich dzieciom wsparcia w szkole: Ćwirynkało, K., Włodarczyk-Dudka, M., Arciszewska, A. (2015). Zadowolenie rodziców ze wsparcia udzielanego w szkołach dzieciom z niepełnosprawnością. Wychowanie na co dzień, 3(252), 47-55, ISSN: 1230-7785 (lista B) (udział własny – 50%, w tym 50% - wkład w powstanie koncepcji, założeń i metod, a także stronę redakcyjną publikacji) – zał. 1.2.H

Następny, wykonany we współpracy z dr hab. Stanisławą Byrą, prof. UMCS i dr hab. Agnieszką Żyta, prof UWM, projekt badawczy (projekt „**Potraumatyczny wzrost matek dzieci z głęboką niepełnosprawnością intelektualną i matek dzieci ze spektrum autyzmu**”) dotyczył potraumatycznego wzrostu matek dzieci z niepełnosprawnością. Celem badań było przeanalizowanie związku między potraumatycznym wzrostem i strategiami radzenia sobie oraz poczuciem własnej skuteczności u matek dzieci z głęboką niepełnosprawnością intelektualną i matek dzieci ze spektrum autyzmu (grupa badawcza liczyła 96 matek). Wyniki badań, opartych na strategii ilościowej, pokazały, że potraumatyczny rozwój u matek nie jest homogeniczny, a jego dominujące wymiary to docenianie życia i zmiany w relacjach z innymi. Występujący u badanych matek wzrost potraumatyczny podlega wyjaśnianiu przy udziale określonych strategii radzenia (koncentracja na problemie i religia) i poczucia własnej skuteczności, przy czym uchwycony procent wyjaśnianej wariacji PTG (i poszczególnych zmian wzrostowych) sugeruje znaczenie predykcyjne jeszcze innych zmiennych, nie uwzględnionych w prezentowanych badaniach. Zebrane wyniki opublikowane zostały w czasopiśmie umieszczonym w bazie Scopus: Byra S., Żyta A., Ćwirynkało K. (2017). Posttraumatic growth in mothers of children with disabilities, “Croatian Review of Rehabilitation Research” Vol. 53, Supplement, ISSN

(print): 1331-3010; ISSN (online): 184807734, s. 239-251. (lista C – 15 pkt.) (udział własny – 33%) – zał. 1.2.I

Ponadto, we współpracy z dr hab. Urszulą Bartnikowską, prof. UWM i dr hab. Agnieszką Żytą, prof. UWM zrealizowałam projekt (projekt „**Matki dzieci z niepełnosprawnością intelektualną wobec edukacji swoich dzieci – wtórna analiza danych jakościowych**”) oparty na wtórnej analizie danych jakościowych dotyczący edukacji dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w doświadczeniach ich matek. Raport został opublikowany w pozycji: Ćwirynkało K., Bartnikowska U., Żyta A. (2017). Education of Children With Intellectual Disabilities as Expressed by Mothers. Secondary-Data Analysis, (w:) P.A. da Silva Pereira, O. Titrek, G. Sezen-Gultekin (red.), ICLEL 2017. Proceeding Book. 3rd International Conference on Lifelong Education and Leadership for All, Politechnica University of Porto, Sakarya University, Porto 2017, s. 348-360. ISBN 978-605-66495-2-3 (udział własny – 33%) – zał. 1.2.J

Raport z kolejnych badań (projekt „**Studium fenomenograficzne ojców dzieci z zespołem Downa**”), mieszczących się w tym obszarze i dotyczący ojców posiadających dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, z którymi przeprowadzono pogłębione wywiady opublikowany został w pozycji: Żyta, A., Ćwirynkało, K. (2015). W poszukiwaniu radości i satysfakcji z bycia rodzicem dziecka z niepełnosprawnością intelektualną – analiza badań skoncentrowanych na doświadczeniach ojców. „Wychowanie na co dzień”, 1, s. 47-51, ISSN: 1230-7785 (lista B – 4 pkt.) (udział własny – 50%, w tym analiza badań – 100%) – zał. 1.2.K

W obrębie tego zagadnienia znajdują się także pozycje oparte są na analizie dostępnej literatury. W jednej z nich (Żyta, A., Ćwirynkało, K., 2014, Starzejący się rodzice, starzejące się dzieci – problemy rodzin osób z niepełnosprawnością intelektualną. „Niepełnosprawność. Dyskursy pedagogiki specjalnej”, 13, ISSN: 2080-9476; s. 54-67, lista B – 5 pkt., udział własny – 50% – zał. 1.2.L) zwrócono uwagę na wyzwania medyczne i społeczne, z którymi zmierzyć się muszą starsi rodzice oraz ich dorosłe, starzejące się dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Dokonano również analizy sposobów wsparcia zarówno samych starzejących się osób z niepełnosprawnością intelektualną, jak i członków ich rodzin.

Obszar 2: Sytuacja rodziców z niepełnosprawnością

Wątek rodzicielstwa osób z niepełnosprawnością pojawił się nieco później w obszarze moich zainteresowań badawczych i dotyczył zarówno ojców, jak i matek z niepełnosprawnościami. Zagadnienie to zyskało na znaczeniu wraz z rosnącymi na sile ideami normalizacji, które wpłynęły nie tylko na kierunki badań naukowych, ale również na politykę społeczną, organizację systemu pomocy i w konsekwencji na osoby z niepełnosprawnością¹⁰. Podkreśla się, że osoby te są pełnowartościowymi obywatelami z takimi samymi prawami co osoby pełnosprawne i powinno wspierać się ich równe uczestnictwo w życiu społecznym¹¹. Po zmianach, które zaszły m.in. w takich obszarach, jak: mieszkalnictwo (deinstytucjonalizacja, rozwój alternatywnych form mieszkalnictwa), zatrudnienie (zwiększanie dostępności zatrudnienia, powstanie nowych jego form: chronione, wspomagane), edukacja (możliwość kształcenia w szkołach ogólnodostępnych i integracyjnych, narzucenie na szkołę obowiązku dostosowania warunków i organizacji kształcenia do możliwości uczniów) i seksualność, ewolucja zaczęła dotyczyć również rodzicielstwo¹². Choć nie ma prawnych restrykcji ograniczających prawo do rodzicielstwa jakiegokolwiek grupie społecznej i odsetek dorosłych osób z niepełnosprawnością pełniących role rodzicielskie systematycznie wzrasta¹³, rodzice ci często są społecznie izolowani¹⁴ i bardziej – w porównaniu do rodziców pełnosprawnych – zagrożeni utratą bądź ograniczeniem praw rodzicielskich¹⁵. W efekcie dostrzec można rosnące zapotrzebowanie na wsparcie tych rodzin¹⁶ oraz rzetelną wiedzę na ten temat¹⁷.

¹⁰ Żółkowska, T. (2016). The 'Undisclosed' Subject of Normalization. *The New Educational Review*, 4, 211-220.

¹¹ Devi, N. (2014). Supported decision-making and personal autonomy for persons with intellectual disabilities: Article 12 of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities. *Journal of Law, Medicine, and Ethics*, 41(4), 792-806.

¹² LaLiberte, T., Piescher, K., Mickelson, N., Lee, M.H. (2017). Child protection services and parents with intellectual and developmental disability. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 30(3), 521-532.

¹³ Gore, N. (2010). Effective support for learning disabled parents. *Community & Care*, November 11th, pobrano z: <http://www.communitycare.co.uk/2010/11/11/research-effective-support-for-learning-disabled-parents/#.UotCQqNFCUk> (dostęp: 5/12/2018)

¹⁴ Gustavsson, M., Starke, M. (2017). Groups for parents with intellectual disabilities: A qualitative analysis of experiences. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 30(4), 638-647.

¹⁵ Howarth, J. (2009). Being a family: Parents with learning disabilities in Wales, pobrano z: http://www.ldw.org.uk/wp-content/uploads/2018/09/being_a_family__full_version_.pdf (dostęp: 5.12.2018).

¹⁶ Llewellyn, G., McConnell, D. (2005). You have to prove yourself all the time: people with learning disabilities parenting. W: G. Grant, P. Goward, M. Richardson, P. Ramcharan (red.) *Learning Disability: A lifecycle approach to valuing people*, Maidenhead: Open University Press; Gustavsson, M., Starke, M. (2017). Groups for parents with intellectual disabilities: A qualitative analysis of experiences. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 30(4), 638-647.

¹⁷ Sigurjónsdóttir, H. (2004). Intellectually limited fathers, their families and formal support services. W: K. Kristansen, R. Traustadóttir (red.) *Gender and disability research in the Nordic countries*. Lund: Studentlitteratur.

Teoretyczne rozważania nad rodzicielstwem (w kontekście paradygmatów pedagogiki specjalnej) podjęte zostały przeze mnie w pozycji:

Ćwirynkało, K. (2013). Rodzicielstwo osób z niepełnosprawnością intelektualną w świetle współczesnych paradygmatów pedagogiki specjalnej. „Człowiek – Niepełnosprawność – Społeczeństwo” 4 (22), ISSN: s. 47-60 (lista B – 5 pkt.) – zał. 2.1A

Poddałam tam analizie problematykę rodzicielstwa osób z niepełnosprawnością z punktu widzenia aktualnej, humanistycznej pedagogiki specjalnej, w której – według przyjętego w opracowaniu ujęcia A. Krause¹⁸ – wyodrębnić można dominujący paradygmat humanistyczny i podrzędne mu paradygmaty: społeczny, normalizacyjny, emancypacyjny i interpretacyjny. Ich przyjęcie stwarza właściwe podłoże do budowania większej otwartości społeczeństwa na osoby z niepełnosprawnością, w tym kwestię ich rodzicielstwa. W tekście zwrócono uwagę, że ma to swoje odzwierciedlenie w rozwiązaniach prawnych, polityce społecznej niektórych państw oraz inicjatywach różnych grup społecznych (np. self-advokatów z niepełnosprawnością) mających na celu wyzwolenie osób z danym rodzajem niepełnosprawności z dominacji pełnosprawności, ze społecznych następstw niepełnosprawności, a także utrudnień w funkcjonowaniu.

Analiza literatury wskazuje, że zbyt często w doniesieniach badawczych autorzy, pisząc o rodzicach z niepełnosprawnością, nie wskazują specyfiki funkcjonowania i doświadczeń matek i ojców. Co więcej, wyniki badań prowadzonych głównie na kobietach (matkach) często uogólniane są na wszystkich rodziców, a więc również ojców¹⁹. Stało się to przyczynkiem do podejmowania badań z grupami badawczymi ograniczonymi tylko do matek bądź tylko do ojców z niepełnosprawnością.

Wspólnie z dr hab. Urszulą Bartnikowską, prof. UWM zrealizowałam kolejny, oparty na fenomenografii, projekt (projekt „Fenomenograficzne studium ojców z niepełnosprawnością”) dotyczący doświadczeń ojców z różnego rodzaju niepełnosprawnościami (m.in. ruchową, słuchową, wzrokową, intelektualną). Przeprowadzone zostały wywiady pogłębione z 21 ojcami z niepełnosprawnością. W efekcie powstał cykl publikacji, które poruszyły następujące aspekty ojcostwa mężczyzn z niepełnosprawnością:

¹⁸ Krause, A. (2010). Współczesne paradygmaty pedagogiki specjalnej. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.

¹⁹ Llewellyn, G., Traustadóttir, McConnell, D., Sigurjónsdóttir, H.B. (2010). Introduction. . In: G. Llewellyn, R. Traustadóttir, D. McConnell, H.B. Sigurjónsdóttir (Eds.) Parents with Intellectual Disabilities. Past, Present and Futures (pp. 1-14). Oxford: John Wiley & Sons Ltd.

- prezentowany przez badanych obraz ojców z rodzin pochodzenia oraz odniesienia do własnego ojcostwa: Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2013). Wizerunek własnego ojca w narracjach niepełnosprawnych mężczyzn – powielenie czy odrzucenie wzorca. „Wychowanie na co Dzień” 2013, nr 7-8 (238-239), ISSN: 1230-7785, s. 33-38 (lista B – 5 pkt.) (udział własny 60%; współudział w fazie koncepcyjnej i realizacyjnej, analiza badań) – zał. 2.1B,
- znaczenia nadawane roli ojca w perspektywie zmian zachodzących w dzisiejszym świecie: Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2014). Wyzwania współczesnego ojcostwa w relacjach niepełnosprawnych mężczyzn. W: G. Gunia, D. Baraniewicz (red.) Teoria i praktyka oddziaływań profilaktyczno-wspierających rozwój osób z niepełnosprawnością. T. 3.1, Kraków: Wyd. Nauk. UP, ISBN: 978-83-7271-900-3; s. 105-114 (udział własny – 40%; współudział w fazie koncepcyjnej i realizacyjnej, opracowanie wprowadzenia) – zał. 2.1C
- doświadczenia badanych ojców odnoszące się do ich relacji z partnerkami – matkami ich dzieci: Ćwirynkało, K., Bartnikowska, U. (2014). Początki związków z partnerami we wspomnieniach niepełnosprawnych mężczyzn. W: G. Gunia, D. Baraniewicz (red.) Teoria i praktyka oddziaływań profilaktyczno-wspierających rozwój osób z niepełnosprawnością. T. 3.1, Kraków: Wyd. Nauk. UP, ISBN: 978-83-7271-900-3; s. 115-126 (udział własny – 60%, w tym samodzielna analiza badań) – zał. 2.1.D
- oczekiwane i otrzymywane przez uczestników badań wsparcie społeczne: Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2014). Wsparcie społeczne z perspektywy ojców z niepełnosprawnością. „Niepełnosprawność. Dyskursy pedagogiki specjalnej: Niepełnosprawność w przestrzeni współczesnej rodziny”, 13, ISSN: 2080-9476; s. 120-134, (lista B – 5 pkt.) (udział własny – 40%) – zał. 2.1.E
- postrzeganie przez badanych pozytywnych aspektów ojcostwa: Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2014). Satysfakcja rodzicielska ojców z niepełnosprawnością. „Kultura i Wychowanie. Międzynarodowe elektroniczne czasopismo naukowe”, 8 (2), ISSN: 2083-2923, s. 106-118 (lista B – 6 pkt.) (udział własny – 50%) – zał. 2.1.F
- możliwości i ograniczenia w wypełnianiu roli ojca przez badanych mężczyzn z niepełnosprawnością: Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2016). Niepełnosprawność mężczyzny a możliwości i ograniczenia w realizowaniu roli ojca. „Problemy Edukacji, Rehabilitacji i Socjalizacji Osób Niepełnosprawnych”, 20(1), s. 63-80, ISSN: 2391-9973 (udział własny – 50%) – zał. 2.1.G

Podjęmowane w tym nurcie wątki dotyczyły też realizowania się w roli matki przez kobiety z niepełnosprawnością intelektualną (projekty „**Macierzyństwo kobiet z niepełnosprawnością intelektualną**”):

Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K., Chyła, A. (2013). Niepełnosprawność a macierzyństwo – możliwości i bariery. Studium fenomenograficzne samotnych matek z niepełnosprawnością intelektualną. „Studia nad rodziną”, 33(2); ISSN: 1429-2416, s. 29-52 (lista B – 6 pkt.) (udział własny – 33%) – zał. 2.1.H

Bartnikowska, U., Chyła, A., Ćwirynkało, K. (2014). Kobiety z niepełnosprawnością intelektualną w roli matki – perspektywa zagrożeń. „Niepełnosprawność. Dyskursy pedagogiki specjalnej”, 13, ISSN: 2080-9476; s. 40-53 (lista B – 5 pkt.) (udział własny – 33%) – zał. 2.1.I

Ćwirynkało, K., Żyta, A. (2015). Kobieta z niepełnosprawnością intelektualną jako matka – problematyka wsparcia. „Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej”, 18, ISSN: 2080-9476; s. 113-129 (lista B – 11 pkt.) (udział własny – 70%) – zał. 2.1.J

Pierwsza i druga z ww. publikacji stanowiły raporty z badań osadzonych w paradygmacie interpretatywnym, co wynikało ze specyfiki tematyki badawczej. W obu przedmiotem było macierzyństwo kobiet z niepełnosprawnością intelektualną, przy czym w pierwszej celem było ukazanie możliwości i zagrożeń związanych z realizowaniem się kobiety z niepełnosprawnością intelektualną w roli matki, w drugiej – skoncentrowano się na zagrożeniach. W pierwszej, dane zostały zebrane za pomocą wywiadu niestandardyzowanego, który przeprowadzono w grupie 6 matek z niepełnosprawnością intelektualną, które posiadały i wychowywały dzieci. Wyodrębniono szereg czynników ułatwiających i utrudniających realizowanie się badanych w roli matki. Odnosiły się one do takich aspektów, jak: pracy, posiadania mieszkania, kontaktów i wsparcia ze strony rodziny, nałogów, stanu zdrowia, wiedzy i otwartości na możliwość skorzystania ze wsparcia oraz otwartości na współpracę ze specjalistami. W artykule drugim analizie poddano dokumentację dotyczącą 13 matek, u których stwierdzono niepełnosprawność intelektualną (dokumentacja udostępniona przez Ośrodek Wsparcia i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną). Większość z nich (10) utraciła prawa rodzicielskie, pozostałe trzy – po skorzystaniu ze wsparcia – prawa te zachowały. Zebrana dokumentacja pozwoliła na wyodrębnienie trudności, z którymi badane matki się borykały. Ostatnia publikacja stanowi opracowanie na temat form wsparcia matek z niepełnosprawnością intelektualną.

* * *

Podsumowując, mieszczące się w granicach wyróżnionego osiągnięcia publikacje, oparte były na kilku projektach badawczych i opracowaniach literatury, w których elementami wspólnymi było rodzicielstwo oraz niepełnosprawność członka rodziny (dziecka bądź rodzica). W podjętych projektach badawczych wykorzystywana była albo jakościowa (ta była przeważająca), albo ilościowa strategia badawcza.

Jeśli chodzi o badania wykonane w pierwszym z wymienionych nurtów zdecydowana większość z nich (projekty: Fenomenograficzne studium rodziców adopcyjnych i zastępczych, Badania fokusowe rodziców zastępczych posiadających dzieci w wieku szkolnym, Studium fenomenograficzne matek dzieci z zespołem Downa, Studium fenomenograficzne ojców dzieci z zespołem Downa, Fenomenograficzne studium ojców z niepełnosprawnością, Macierzyństwo kobiet z niepełnosprawnością intelektualną) opierała się na zastosowaniu podejścia fenomenograficznego²⁰, które osadzone jest w interpretatywnym paradygmacie badawczym²¹. W podejściu tym akcent położony jest na perspektywie drugorzędowej i różne sposoby, na jakie jednostki doświadczają tego samego zjawiska²². Perspektywa ta pozwala znaleźć odpowiedź na pytanie „jak dane zjawisko jest postrzegane”, co odróżnia ją od perspektywy pierwszorzędowej, typowej dla fenomenologii i która koncentruje się na pytaniu „jakie jest dane zjawisko”²³. Metodą zbierania danych w omawianych projektach był wywiad (częściej indywidualny, ale też grupowy – w grupach fokusowych rodziców zastępczych)²⁴. Pozostałe projekty mieszczące się w tym nurcie („Wtórna analiza danych jakościowych pochodzących z wywiadów z rodzicami adopcyjnymi i zastępczymi wychowującymi dziecko z niepełnosprawnością intelektualną”, „Matki dzieci z niepełnosprawnością intelektualną wobec edukacji swoich dzieci – wtórna analiza danych jakościowych”) oparto na wtórnej analizie danych jakościowych. Realizacja wtórnych analiz

²⁰ Paulston, R.G. (1993). Pedagogika porównawcza jako pole nakreślenia konceptualnych map teorii paradygmatów. W: Z. Kwieciński, L. Witkowski (red), Spory o edukację. Dylematy i kontrowersje we współczesnych pedagogiach (s. 25-50). Warszawa-Toruń: IBE, Edytor.

²¹ Husserl, E. (1989). Nastawienie nauk przyrodniczych i humanistycznych. Naturalizm, dualizm i psychologia psychofizyczna. In: Krasnodębski, Z. (red.), Fenomenologia i socjologia (s. 53-74). Warszawa: PWN.

²² Assarroudi, A., & Heydari, A. (2016). Phenomenography: A Missed Method in Medical Research, *Acta Facultatis Medicae Naissensis*, 33(3), 217-225.

²³ Marton, F. (1981). Phenomenography – describing conceptions of the world around us, *Instructional Science*, 10, 177-200.

²⁴ Hsieh, H.-F., Shannon, S.E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis, *Qualitative Health Research*, 15, 1277-1288; Morgan, D.L. (1996), Focus Groups, “Annual Review of Sociology”, 22, 129-152; Barbour, R. (2011), *Badania fokusowe*, PWN, Warszawa.

danych jakościowych pozwala budować wiedzę wspartą wynikami i konkluzjami z danych analizowanych powtórnie oraz dostrzegać nowe, interesujące koncepcyjne ognisko w stosunku do badań pierwotnych (opracowanie dotyczące tej problematyki znaleźć można w pozycji: Borowska-Beszta, B., Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K., 2017, Analiza wtórna jakościowych danych zastanych: Przegląd założeń teoretycznych i aplikacji metodologicznych, „Jakościowe Badania Pedagogiczne” 2,1, s. 5-24). W postępowaniu badawczym oparto się na schemacie zaproponowanym przez Johnston²⁵ i podjęto następujące kroki: określono pytania badawcze, zidentyfikowano zbiory danych, dokonano oceny zbioru danych pod kątem ich stosowności i jakości. Następnie dokonano ponownej analizy i wygenerowano kategorie odpowiadające pytaniom badawczym, co pozwoliło na udzielenie odpowiedzi na te pytania.

W obrębie drugiego nurtu (opartego na ilościowej strategii badań) przygotowano dwa projekty badawcze: „Postawy rodzicielskie i inteligencja emocjonalna rodziców posiadających dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego” oraz „Potraumatyczny wzrost matek dzieci z głęboką niepełnosprawnością intelektualną i matek dzieci ze spektrum autyzmu”. Wykorzystano w nich standaryzowane narzędzia badawcze: skalę postaw rodzicielskich Mieczysława Płopy oraz polskie wersje Inwentarza Wzrostu Potraumatycznego – The Post-Traumatic Growth Inventory (PTGI - RG Tedeschi and LG Calhoun), Skali COPE – Strategii Radzenia Sobie z Problemami – The Coping Orientations to Problems Experienced (COPE) oraz Skali Ogólnego Poczucia Własnej Skuteczności – General Self-Efficacy Scale (GSES; R. Schwarzer and M. Jerusalem).

We wszystkich (zarówno z pierwszego, jak i drugiego nurtu oraz z obu obszarów badawczych) wyróżnionych projektach podmiotem badań byli rodzice (albo sami z niepełnosprawnością, albo posiadający dzieci z niepełnosprawnością). Przygotowane na ich bazie publikacje, pokazały zróżnicowany i bogaty w doświadczenia obraz rodziny osoby z niepełnosprawnością w kontekście rodzicielstwa. Ukazane zostały panujące w rodzinie relacje (rodzic – dziecko, rodzic – rodzic, rodzic – dalsze otoczenie, np. rodzina generacyjna, szkoła, w tym nauczyciele, organizacje pozarządowe, specjaliści) oraz proces adaptacji rodziców do rodzicielstwa i do niepełnosprawności dzieci. W przeciwieństwie do wielu wcześniejszych doniesień nie koncentrowano się jednak tylko na negatywnych aspektach funkcjonowania i doświadczeń rodziców. Odnosząc się do pierwszego z wyróżnionych obszarów (traktującego

²⁵ Johnston, M. (2014). Secondary Data Analysis: A Method of which the Time Has Come. *Qualitative and Quantitative Methods in Libraries (QQML)*, 3, 619 –626.

o rodzicach dzieci z niepełnosprawnością), nie negowano, że wychowanie dziecka z niepełnosprawnością może prowadzić do obniżenia dobrostanu, jednak wymienione analizy badawcze pokazały, że u rodziców tych występują także doświadczenia pozytywne, a w przypadku matek (ojców nie poddano pod tym względem badaniom) obserwować można występowanie potraumatycznego wzrostu. Prowadzone w tym obszarze badania pokazały zarówno bariery, które proces adaptacji do niepełnosprawności utrudniają, jak i pozwoliły na wyodrębnienie zasobów rodziców i wsparcia, które proces ten mogą ułatwić. Podkreślono też specyfikę doświadczeń rodziców adopcyjnych i zastępczych, w przypadku których droga do przyjęcia dziecka do rodziny oraz odkrywania niepełnosprawności, a także historii (wcześniejszych przeżyć) dziecka, która kształtuje jego obecne funkcjonowanie może być bardzo zróżnicowana.

Również analiza doniesień z drugiego obszaru (odnoszącego się do rodziców z niepełnosprawnością) wskazuje na szereg zarówno mocnych stron, jak i barier w realizowaniu się w roli rodzica. Te możliwości i ograniczenia (tkwiące zarówno w samym rodzicu, jak i jego otoczeniu) stanowiąc powinny o rodzaju i zakresie wsparcia, którego te osoby wymagają. Wydaje się, że można by – na podstawie ww. publikacji – dostrzec pewne prawidłowości i zaproponować rozwiązania, które byłyby uniwersalne. Obecnie, brak spójnego pakietu wsparcia rodzin z dzieckiem lub rodzicem z niepełnosprawnością, który obejmowałby całą rodzinę, opierał się na rozpoznaniu jej mocnych stron i kompensowaniu braków skutkować może tworzeniem kolejnych barier i rosnącą niechęcią zarówno ze strony rodziców, jak i osób wspierających – profesjonalistów. Konieczne byłoby rozpoznanie potrzeb wszystkich członków rodziny, docenienie ich mocnych stron i pozytywnego wkładu, jaki wnoszą lub mogą wnieść do rodzin, a także traktowanie ich w sposób podmiotowy, nieinwazyjny, odpowiadający im konkretnym potrzebom. Przygotowanie do pełnienia roli rodzica (zarówno w odniesieniu do rodziców pełno-, jak i niepełnosprawnych), jak również pomoc w wypełnianiu rodzicielskich i innych rodzinnych zadań może mieć miejsce zarówno w strukturach nieformalnych (np. rodzice, znajomi), jak i formalnych (za pośrednictwem instytucji – profesjonalistów: asystenci rodziny, pracownicy socjalni, opiekunowie społeczni, kuratorzy i inni). Brak wsparcia ze strony struktur nieformalnych w wielu przypadkach będzie zwiększał ryzyko / potrzebę szukania takiego wsparcia w innych miejscach. Źródłem takiego wsparcia mogą być – bardziej lub mniej sformalizowane – grupy wsparcia złożone z innych rodziców mających podobne doświadczenia.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych (artystycznych)

Poza obszarem badań wskazanym w pkt. 4 jako osiągnięcie wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2017, poz. 1789), moje zainteresowania oscylują także wokół innych zagadnień ważnych z perspektywy rozwoju pedagogiki specjalnej. Są to: (1) edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością, (2) dorosłość osób z niepełnosprawnością, (3) ogólne problemy pedagogiki specjalnej oraz (4) funkcjonowanie osób niesamodzielnych/starszych i opieka nad nimi.

Jeśli chodzi o pierwszy z nich – **edukację i rehabilitację osób z niepełnosprawnością (PP.O.1)**, duża część dorobku w tym obszarze dotyczyła nauczycieli i ich postaw wobec kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Za najistotniejszą publikację w obrębie tego zagadnienia uważam efekt pracy międzynarodowego zespołu, którym kierowałam. Był to polsko-chorwacko-amerykański projekt badawczy dotyczący postaw nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej wobec inkluzji dzieci z niepełnosprawnością. Badaniom, z wykorzystaniem skali Teacher Attitudes Towards Inclusion, poddano 98 nauczycieli z Polski i Chorwacji. Określono trzy główne komponenty postaw: postrzeganie przez nauczycieli uczniów z niepełnosprawnością (POS), ich przekonania o efektywności inkluzji (BEI), percepcję własnych ról i funkcji zawodowych (PRF) oraz ogólne postawy wobec inkluzji, a następnie dokonano porównania wyników w obu grupach (wyższe wyniki, świadczące o bardziej przychylnych postawach uzyskali nauczyciele z Polski w skalach POS i BEI). Dokonano też analizy wpływu wieku i miejsca zamieszkania (wieś, małe miasto, duże miasto) na postawy nauczycieli w obu grupach. Pozwoliło to na sformułowanie implikacji dla praktyki. Wyniki zostały opublikowane w czasopiśmie znajdującym się w bazie Scopus:

Ćwirynkało, K., Kisovar-Ivanda, T., Gregory, J.L., Żyta, A., Arciszewska, A., Zrilić, S. (2017). Attitudes of Croatian and Polish elementary school teachers towards inclusive education of children with disabilities, "Croatian Review of Rehabilitation Research", 53, Supplement, ISSN (print): 1331-3010; ISSN (online): 184807734, s. 252-264. (lista C – 15 pkt.) (udział własny polegał na opracowaniu koncepcji badań, w tym harmonogramu badań, analizie literatury, koordynacji pracy zespołu nad opracowaniem wyników oraz pracy nad stroną redakcyjną tekstu) – zał. PP.O.1.1

Kolejne projekty dotyczyły badań wśród polskich nauczycieli. Ich efektem są następujące opracowania:

1. Ćwirynkało, K., Myśliwczyk, I. (2016). Mainstream School Teachers' Attitudes toward Inclusion of Children with Special Educational Needs in Poland. W:O. Titrek, I. Mikelsone, L. Pavitola, G. Sezen Gültekin (red.), ICLEL 2016 Conference Proceeding Book. 2nd International Conference on Lifelong Education and Leadership for All, Sakarya 2016, Wyd. Sakarya University, ISBN: 978-605-66495-1-6, s. 680-687 (15 pkt – baza Web of Science) (udział własny – 50%) – zał. PP.O.1.2
2. Ćwirynkało, K., Żyta, A. (2015). Przekonania nauczycieli na temat edukacji włączającej uczniów ze specjalnymi potrzebami. Raport z badań. „Szkoła Specjalna” nr 4, s. 245-259, ISSN: 0137-818X (lista B – 10 pkt.) (udział własny – 60%) – zał. PP.O.1.3
3. Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K., Żyta, A. (2016). Nauczyciele szkoły integracyjnej wobec kształcenia dzieci z trudnościami emocjonalnymi i w zachowaniu. „Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej”, nr 23, ISSN: 2080-9476, s. 133-145 (udział własny – 33%) (lista B - 11)

Artykuły powyższe oparte były na ilościowej strategii badawczej. Na potrzeby pierwszego tekstu zbadano 147 nauczycieli szkół ogólnodostępnych i określono ich postawy wobec inkluzji różnych grup uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wykazano, że tendencje prointegracyjne są najwyraźniej zaznaczone wobec uczniów z łagodnymi problemami emocjonalnymi, niewielkimi trudnościami w uczeniu się, niepełnosprawnością fizyczną i zaburzeniami w komunikowaniu się. Z kolei w najmniejszym stopniu tendencje te były wyraźne wobec osób z niepełnosprawnością sensoryczną (niewidomi, głusi), bardzo niskimi osiągnięciami dydaktycznymi (różnice 2 lata lub więcej w porównaniu do rówieśników) oraz zaburzeniami zachowania. Przypuszczać można, że potrzeba wsparcia tych uczniów jest wysoka. Zbadano też korelacje pomiędzy postawami nauczycieli a cechami demograficznymi. Omawiając implikacje wynikające z badań, położono szczególny nacisk na potrzebę wsparcia nauczycieli w zapewnianiu wysokiej jakości edukacji wszystkim dzieciom.

Kolejny artykuł był raportem z badań przeprowadzonych w 2012 r. wśród 138 nauczycieli szkół specjalnych, integracyjnych i ogólnodostępnych. Dotyczył on opinii i doświadczeń w zakresie kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Analiza zebranych wyników i porównanie ich z danymi pochodzącymi z 2003 roku pozwoliło wskazać na rosnącą otwartość nauczycieli na edukację włączającą.

Ostatni z wyróżnionych artykułów traktował o postawach nauczycieli szkoły integracyjnej wobec inkluzji dzieci z trudnościami emocjonalnymi i w zachowaniu (EBD). Badaniom poddano 90 nauczycieli szkoły integracyjnej. W rezultacie określono, jakie pozytywne i negatywne aspekty kształcenia uczniów z EBD w klasach ogólnodostępnych oraz w klasach specjalnych dostrzegają nauczyciele, jak również scharakteryzowano rodzaj oczekiwanego przez nich wsparcia.

Przygotowywałam też publikacje dotyczące pracy nauczycieli/ pedagogów specjalnych z osobami z niepełnosprawnością dotyczące m.in. takich aspektów pracy nauczyciela / pedagoga specjalnego, jak:

- styl pracy pedagoga specjalnego (analiza stosowanej terminologii, typologii stylów, badań, także własnych nad stylem pracy pedagoga specjalnego): Ćwirynkało, K. (2016). Styl pracy pedagoga specjalnego. W: U. Bartnikowska, Cz. Kosakowski (red.), Pedagog specjalny - dylematy roli, Olsztyn: Wyd. UWM, ISBN: 978-83-7299-982-5, s. 36-46 – zał. PP.O.1.4
- wykorzystanie kar przez pedagoga specjalnego (analiza literatury przedmiotu i badań własnych): Ćwirynkało, K. (2016). Kara w pracy pedagoga specjalnego. W: U. Bartnikowska, Cz. Kosakowski (red.), Pedagog specjalny - dylematy roli, Olsztyn 2016, Wyd. UWM, ISBN: 978-83-7299-982-5, s. 125-134 – zał. PP.O.1.5
- dokonujące się zmiany prawne mające wpływ na pracę nauczycieli z uczniami ze SPE oraz ich ocenę przez nauczycieli edukacji włączającej – na podstawie badań własnych): Ćwirynkało, K. (2013). Nauczyciele wobec zmian warunków kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE). W: I. Chrzanowska, B. Jachimczak, K. Pawelczak (red.), Miejsce innego we współczesnych naukach o wychowaniu. W poszukiwaniu pozytywów. Poznań: Wyd. UAM, ISBN: 978-83-232-2530-0; s. 391-402 – zał. PP.O.1.6
- specyfiki pracy i wykorzystania różnych metod w pracy z osobami z niepełnosprawnością: Ćwirynkało, K. (2011). Możliwości wykorzystania systemu Antoniego Makarenki w pracy wychowawczej w internacie dla osób z lekką niepełnosprawnością intelektualną. W: Ćwirynkało K. (red.), Wychowanie w edukacji specjalnej osób z lekką niepełnosprawnością intelektualną. Toruń: Wydawnictwo Edukacyjne „Akapić”, s. 80-96; Ćwirynkało, K., Wójcik, M. (2011). Praca z uczniami z lekką niepełnosprawnością intelektualną w klasie. W: Białas M. (red.) Specjalne potrzeby niepełnosprawnych. Special needs of the disabled people. Kraków 2011, Wyd. Arson. ISBN 978-83-61022-14-5; s. 275-286; Ćwirynkało, K.,

Włodarczyk-Dudka, M. (2015). Metody terapeutyczne i wspomagające rozwój – dwie tendencje, dwa oblicza. W: B. Antoszevska, M. Wójcik (red.), Diagnostyka i metody wspomagania rozwoju, Olsztyn: Wyd. UWM, ISBN: 978-83-7299-906-1; s. 113-126.

Ponadto, do obszaru tego zaliczyć mogę dwie monografie przygotowane pod redakcją /współredakcją:

Ćwirynkało, K. (red.) (2011). Wychowanie w edukacji specjalnej osób z lekką niepełnosprawnością intelektualną. Toruń: Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit”. ISBN 978-83-98163-83-7; ss. 228 – zał. PP.O.1.7

Ćwirynkało, K., Kosakowski, Cz. (red.) (2012). Rehabilitacja i edukacja osób z niepełnosprawnością wielozakresową. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek. ISBN: 978-83-7780-216-8; ss. 390 – zał. PP.O.1.8

Pierwsza z nich stanowi uzupełnienie pewnej luki odnoszącej się do tego obszaru pedagogiki specjalnej, jakim jest wychowanie. Poruszone tu wątki (zarówno w rozdziałach mojego autorstwa, jak i innych autorów) dotyczyły m.in.: miejsca wychowania w edukacji specjalnej (Cz. Kosakowski) oraz teorii wychowania w pedagogice specjalnej (K. Baranowicz), podmiotowości (U. Bartnikowska) i wartości (M. Trojańska) w wychowaniu, wychowania do aktywności artystycznej (L. Ploch), metod wychowawczych (K. Ćwirynkało, M. Pouch), jak również trudności wychowawczych sprawianych przez uczniów z niepełnosprawnością intelektualną (A. Mikrut, Cz. Kosakowski, K. Ćwirynkało).

Druga z ww. redagowanych monografii stanowi kompendium wiedzy na temat teorii i praktyki z zakresu pedagogiki osób z niepełnosprawnością wielozakresową. Poza ogólnymi – bo odnoszącymi się do różnych rodzajów niepełnosprawności wielozakresowej – informacjami na temat unormowań prawnych, diagnostyki, wczesnej interwencji i rehabilitacji osób z tą niepełnosprawnością, zawiera szereg rozdziałów zaprojektowanych w ten sposób, aby prezentowały w jednolity sposób poszczególne rodzaje niepełnosprawności wielozakresowej: autyzm, mózgowie porażenie dziecięce, głębszą niepełnosprawność intelektualną, zespół Downa, afazję, FAS, rzadkie zespoły genetyczne i nowotwory.

W obrębie tego obszaru przygotowano także tekst stanowiący analizę systemu edukacyjnego dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami w świetle realizacji założeń Konwencji ONZ Praw Osób Niepełnosprawnych. Wskazano w nim zarówno zmiany pozytywne, jak i niedostatki systemu.

Żyta, A., Byra, S., Ćwirynkało, K. (2017). Education of children and youth with disabilities in Poland and the UN Convention on the Rights of Persons With Disabilities, "Croatian Review of Rehabilitation Research", 53, Supplement, ISSN (print): 1331-3010; ISSN (online): 184807734, s. 15-22 (lista C - 15 pkt) (udział własny – 33%) – zał. PP.O.1.9

Pozostałe teksty, których tematyka mieściła się w tym obszarze traktowały m.in. o:

- trudnościach wychowawczych sprawianych przez uczniów z niepełnosprawnością: Ćwirynkało, K., Włodarczyk-Dudka, M. (2011). Trudności wychowawcze sprawiane przez uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną a rozumienie norm społeczno-etycznych i ich sytuacja rodzinna. W: K. Ćwirynkało (red.) Wychowanie w edukacji specjalnej osób z lekką niepełnosprawnością intelektualną. Toruń 2011. Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit”. ISBN 978-83-98163-83-7; s. 150-169
- integracji / inkluzji w kształceniu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: poza wymienionymi wcześniej oryginalnymi artykułami badawczymi np. Ćwirynkało, K., Wójcik, M. (2011). Integracja osób pełno- i niepełnosprawnych jedną z dróg rozwoju kształcenia specjalnego. W: Z. Gajdzica (red.) Uczeń z niepełnosprawnością w szkole ogólnodostępnej. Sosnowiec 2011, Wyd. Wyższa Szkoła Humanitas. ISBN 978-8361991-01-4; s. 113-123,
- diagnozy i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością wielozakresową: Ćwirynkało, K., Włodarczyk-Dudka, M. (2012). Diagnoza i podstawy rehabilitacji osób z niepełnosprawnością wielozakresową. W: K. Ćwirynkało, Cz. Kosakowski (red.) Rehabilitacja i edukacja osób z niepełnosprawnością wielozakresową. Toruń 2012. Wydawnictwo Adam Marszałek. ISBN: 978-83-7780-216-8; s. 17-43 (udział własny – 70%) – zał. PP.O.1.10, Włodarczyk-Dudka, M., Ćwirynkało, K. (2015). Diagnoza dziecka z zaburzeniami rozwoju – nowe tendencje i przegląd stosowanych narzędzi. W: B. Antoszevska, M. Wójcik (red.), Diagnoza i metody wspomagania rozwoju, Olsztyn: Wyd. UWM, ISBN: 978-83-7299-906-1; s. 37-54.
- relacji uczniów ze niepełnosprawnością z rówieśnikami w klasie ogólnodostępnej lub integracyjnej: Ćwirynkało, K. (2010). Pełnosprawni uczniowie wobec swoich rówieśników z niepełnosprawnością. "Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej", 3, ISSN: 2080-9476; s. 93-106; Żyta, A., Ćwirynkało, K. (2014). Relacje rówieśnicze uczniów z niepełnosprawnością w nauczaniu inkluzyjnym – wybrane problemy. „Problemy Wczesnej Edukacji”, 4(27) 2014, ISSN 1734-1582, s. 88-98 (lista B – 9 pkt.) – PP.O.1.11; Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2016). Wyznaczniki kształtujące sytuację ucznia z

niepełnosprawnością w klasie ogólnodostępnej – analiza dostępnych badań, „Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej”, 13, s. 29–48, ISSN 2300-391X (lista B – 9 pkt.).

Ważnym obszarem moich zainteresowań badawczych jest również ***dorosłość osób z niepełnosprawnością intelektualną (PP.O.2)***. Wyłączając publikacje dotyczące wątku rodzicielstwa tych osób ujęte w pkt. 4, wyróżnić tu można następujące dwie grupy zagadnień:

- **Inkluzja społeczna, emancypacja i normalizacja warunków życia osób z niepełnosprawnością,**
- **Wątki związane z płcią (męskość i kobiecość osób z niepełnosprawnością intelektualną).**

Za najważniejszą pracę w pierwszym zakresie uznaję:

Ćwirynkało K., Byra S., Żyta A. (2017). Sexuality of adults with intellectual disabilities as described by support staff workers, “Croatian Review of Rehabilitation Research” 2017, Vol. 53, Supplement, ISSN (print): 1331-3010; ISSN (online): 184807734, s. 15-22. (lista C – 15 pkt) – zał. PP.O.2.1

Stanowi ona raport z badań przeprowadzonych we współpracy z dr hab. Agnieszką Żytą, prof. UWM i dr hab. Stanisławą Byrą, prof. UMCS wśród pracowników socjalnych i terapeutów pracujących z dorosłymi osobami z niepełnosprawnością intelektualną. Wyniki wskazały na kilka znaczeń, jakie badani nadają seksualności tych osób oraz czynniki ułatwiające i bariery tkwiące na drodze do realizacji prawa tych osób do ekspresji seksualnej i tworzenia związków intymnych (partnerskich/ małżeńskich). Na bazie wyników opracowano rekomendacje.

Inne, podejmowane w tym zakresie wątki to m.in:

- sytuacja dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną w dobie przeobrażeń społeczno-kulturowych w XXI wieku, dążenia emancypacyjne i normalizacyjne osób z niepełnosprawnością intelektualną w przestrzeni lokalnej: Ćwirynkało, K. (2013). Dlaczego koniec edukacji nie jest początkiem integracji społecznej? Osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną w lokalnej przestrzeni. W: Z. Gajdzica (red.), Człowiek z niepełnosprawnością w rezerwacie przestrzeni publicznej, Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, ISBN: 978-83-7850-173-2; s. 201-220 – zał. PP.O.2.2
- uczestnictwo dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną w życiu społecznym (na podstawie badań prowadzonych w grupie self-adwokatów: Żyta, A., Ćwirynkało, K. (2016). Self-Advocates With Intellectual Disabilities In Poland And Their Way To Social

Participation. W: O. Titrek, I. Mikelsone, L. Pavitola, G. Sezen Gültekin (red.), ICLEL 2016 Conference Proceeding Book. 2nd International Conference on Lifelong Education and Leadership for All, Sakarya 2016, Wyd. Sakarya University, ISBN: 978-605-66495-1-6, s. 674-679 (15 pkt – Web of Science) (udział własny – 50%) – zał. PP.O.2.3

- znaczenia nadawane dorosłości przez osoby z niepełnosprawnością intelektualną: Myśliwiczek I., Ćwirynkało K. (2016). Interpretowanie i konstruowanie swojej dorosłości z perspektywy osób niepełnosprawnych, „Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej”, 13, ISSN 2300-391X, s. 87–101 (lista B – 9 pkt.) (udział własny – 50%)

- sytuacja rodzinna, edukacyjna i zawodowa młodych ludzi z niepełnosprawnością w świetle Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych: Żyta A., Ćwirynkało K., Bartnikowska U. (2017). Family, Educational and Vocational Situation of Young Adults With Disabilities in Poland and UN Convention on The Rights of Persons With Disabilities, (w:) P.A. da Silva Pereira, O. Titrek, G. Sezen-Gultekin (red.), ICLEL 2017. Proceeding Book. 3rd International Conference on Lifelong Education and Leadership for All, Porto: Politechnica University of Porto, Sakarya University, s. 238-244. ISBN 978-605-66495-2-3 (udział własny – 33%)

- specjalne potrzeby edukacyjne słuchaczy szkół ogólnokształcących dla dorosłych: Żyta, A., Ćwirynkało, K., (2018). Life experiences of students with (special) educational needs attending general upper-secondary schools for adults. A focus group research report. W: Titrek, O., Zembrzuska, A., Sezen-Gultekin, G. (red.), Conference Proceeding Book 4th International Conference On Lifelong Education And Leadership For All ICLEL 2018; Sakarya University, University of Lower Silesia, s. 531-540, ISBN: 978-605-66495-3-0 (udział własny – 50%).

Część prac dotyczyła również wątków związanych z płcią i realizowania się w rolach męskich i kobiecych. Efektem są następujące prace:

Ćwirynkało, K. (2018). Kobiecość z perspektywy kobiet z niepełnosprawnością intelektualną – raport z badań fokusowych, "Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej", nr 32, s. 293-303. ISSN 2080-9476 (lista B – 10 pkt.) – zał. PP.O.2.4

Żyta, A., Ćwirynkało, K. (2015). Kobieta w roli siostry osoby z niepełnosprawnością – dylematy i wyzwania. W: W. Janocha, K. Zielińska-Król (red.), Kobiecość a niepełnosprawność, Lublin: KUL, ISBN: 978-83-8061-154-2; s. 86-100

Część prac, które mieszczą się w danym zagadnieniu powstała w ramach współpracy z członkami Zespołu Andragogiki Specjalnej działającym w ramach Zespołu Pedagogiki

Specjalnej przy Komitecie Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk. Dotyczą one męskości i mężczyzn z niepełnosprawnością intelektualną:

1. Ćwirynkało, K., Borowska-Beszta, B., Bartnikowska, U. (2016). Masculinity and Intellectual Disability: A Review of Theoretical Concepts and Research. *International Journal of Psycho-Educational Sciences*, ISSN: 2325-775X, nr 2, s. 36-50 (udział własny – 33%)
2. Ćwirynkało, K., Borowska-Beszta, B., Bartnikowska, U. (2016). Masculinity as Defined by Males Self-Advocates with Intellectual Disabilities: A Focus Group Research Report. “*International Journal of Psycho-Educational Sciences*”, 5(3), ISSN: 2325-775X, s. 105-120 (udział własny – 33%) – zał. PP.O.2.5
3. Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K., Borowska-Beszta, B. (2017). A Pattern of Transition to Adulthood Indicated in Plans for the Future of Males with Intellectual Disabilities: Secondary “Qualitative Data Analysis. “*International Journal of Psycho-Educational Sciences*”, 6(1), ISSN: 2325-775X, s.51-66 (udział własny – 33%) – zał. PP.O.2.6
4. Ćwirynkało, K., Borowska-Beszta, B., Bartnikowska, U. (2017). Masculinity with Disability in the Context of Employment and Unemployment Consequences: A Review of Theoretical Concepts and Research. “*International Journal of Business and ICT*”, 3(1-2), ISSN: 2412-9917, s. 20-30; (udział własny – 33%) – zał. PP.O.2.7

Dwie z nich (nr 2 i 3) stanowią raporty z badań (nr 2 – badania fokusowe dotyczące męskości, prowadzone w grupach self-advokatów z niepełnosprawnością intelektualną, nr 3 – wtórna analiza danych jakościowych pochodzących z kilku projektów badawczych, w których prowadzono wywiady z młodymi mężczyznami z niepełnosprawnością intelektualną). Pozostałe stanowiły opracowania teoretyczne na temat niepełnosprawności intelektualnej w odniesieniu do męskości (nr 1) oraz sytuacji niepełnosprawnych mężczyzn w kontekście ich zatrudnienia bądź braku pracy (nr 4).

Część podejmowanych zagadnień mieści się w obszarze odnoszącym się do ***ogólnych problemów pedagogiki specjalnej (PP.O.3)***.

Są to m.in. zagadnienia dotyczące teorii i praktyki pedagogiki specjalnej, w szczególności pedagogiki osób z niepełnosprawnością intelektualną, w tym; uznawanych paradygmatów,:

- nazewnictwa stosowanego w odniesieniu do osób z niepełnosprawnością intelektualną: Ćwirynkało, K. (2009). Intellectual disability – thoughts on the term (special school students' perspective). W: Żółkowska T., Konopska L. (red.) Disability - the contextuality of its meaning. US Szczecin: Wyd. Print Group, ISBN 978-83-60903-90-2, s. 79-84; Żyta, A., Ćwirynkało, K. (2013). Nowe kierunki i tendencje pedagogiki osób z niepełnosprawnością intelektualną – zmiany terminologiczne. „Niepełnosprawność. Dyskursy pedagogiki specjalnej”, 10, ISSN: 2080-9476; s. 52-61, (lista B – 5 pkt.) (udział własny – 50%),
- rozwoju teorii i praktyki pedagogiki specjalnej, w szczególności pedagogiki osób z niepełnosprawnością intelektualną (zmiany w zakresie przyjętych paradygmatów, form kształcenia, celów, metod, podejścia do granic i możliwości osób z niepełnosprawnością intelektualną): Ćwirynkało, K., Antoszevska, B. (2010). Aktualne podejścia w pedagogice osób z niepełnosprawnością intelektualną. W: Przybyliński S. (red.) Pedagogika specjalna – tak wiele pozostaje dla nas tajemnicą. Studia zadedykowane Profesorowi Czesławowi Kosakowskiemu. Olsztyn: Wyd. UWM. ISBN 978-83-7299-658, s. 93-104 (udział własny – 50%); Ćwirynkało, K., Żyta, A. (2013). Nowe tendencje i kierunki rozwoju pedagogiki osób z niepełnosprawnością intelektualną – zmiany paradygmatów. W: K. Ćwirynkało, Cz. Kosakowski, A. Żywanowska (red.), Horyzonty pedagogiczne 1. Kierunki rozwoju pedagogiki specjalnej. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, ISBN: 978-83-7850-152-7; s. 29-39 (udział własny – 50%) – zał. PP.O.3.1; Ćwirynkało, K., Żyta, A. (2013). Czy praktyka pedagogiczna dotrzymuje kroku zmianom w teorii pedagogiki osób z niepełnosprawnością intelektualną? W: K. Ćwirynkało, Cz. Kosakowski, A. Żywanowska (red.) Horyzonty pedagogiczne 1. Kierunki rozwoju pedagogiki specjalnej. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, ISBN: 978-83-7850-152-7; s. 75-89 (udział własny – 50%) – zał. PP.O.3.2; Ćwirynkało, K., Włodarczyk-Dudka, M. (2015). Nowe tendencje w edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością. W: M. Wójcik, B. Antoszevska (red.), Edukacja i rehabilitacja dzieci z niepełnosprawnością, Olsztyn: Wyd. UWM, ISBN: 978-83-7299-949-8; s. 9-18 (udział własny – 50%),
- zmiany legislacyjne odnoszące się do edukacji osób z niepełnosprawnością intelektualną: Ćwirynkało, K., Bartnikowska, U. (2016). 25 lat funkcjonowania Ustawy o systemie oświaty. Tendencje w kształceniu uczniów ze specjalnymi

potrzebami edukacyjnymi. „Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej”, 23, ISSN: 2080-9476, s. 88-102 (lista B - 11).

Inne zagadnienia dotyczą podmiotu pedagogiki specjalnej (w szczególności pedagogiki osób z niepełnosprawnością intelektualną): – godności, bycia ofiarą zaniedbania i przemocy, poczucia inności i strategii radzenia sobie ze stresem osób z niepełnosprawnością.

- poczucia inności osób z niepełnosprawnością intelektualną: Ćwirynkało, K., Żyta, A. (2009). Poczucie inności osób z niepełnosprawnością intelektualną. W: Chrzanowska I., Jachimczak B., Podgórska-Jachnik D. (red.) Miejsce innego we współczesnych naukach o wychowaniu. Trudy dorastania, trudy dorosłości. Łódź 2009. Wyd. Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Łodzi/ Edukacyjna Grupa Projektowa. ISBN 978-83-926719-8-5; s. 299-303 (udział własny – 50%),
- kategorii godności w odniesieniu do osób z niepełnosprawnością: Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K., Antoszevska, B. (2015). Godność człowieka z niepełnosprawnością: perspektywa pedagogiki specjalnej. „Kwartalnik Filozoficzny” 2015, t. XLIII, Zeszyt 3, Polska Akademia Umiejętności, Uniwersytet Jagielloński, ISSN: 1230-4050, s. 103-121 (lista B – 5 pkt.) (udział własny – 33%) – zał. PP.O.3.3,
- funkcjonowania, autonomii, wsparcia i zatrudnienia osób z niepełnosprawnością intelektualną: Ćwirynkało, K. (2012). Osoby z głębszą niepełnosprawnością intelektualną. W: Ćwirynkało K., Kosakowski Cz. (red.) Rehabilitacja i edukacja osób z niepełnosprawnością wielozakresową. Toruń 2012. Wydawnictwo Adam Marszałek. ISBN: 978-83-7780-216-8; s. 212-252 – zał. PP.O.3.4, Ćwirynkało, K. (2010). Pełnomocność w roli kolegi i ucznia osoby z niepełnosprawnością w szkole ogólnodostępnej. W: Witkowska B., Bidziński K., Kurtek P. (red.) Dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w realizacji zadań rozwojowych. Kielce: Wyd. Gens. ISBN 978-83-89005-96-0; s. 285-293,
- przemocy i zaniedbania wobec dzieci z niepełnosprawnością: Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2013). W świecie dziecka z niepełnosprawnością – być ofiarą przemocy i zaniedbania (In the world of a child with a disability – being a victim of abuse and neglect) Kwartalnik „Szkice Humanistyczne” t. XIII, nr 1 (vol. 31) 2013, ISSN: 1642-6363; 77-87 (udział własny – 50%); Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2013). Przemoc wobec dzieci z niepełnosprawnością, przegląd piśmiennictwa. „Annals of Diagnostic Paediatric Pathology” vol. 17(3-4), ISSN: 1427-4426, s. 63-68.

(lista B – 3 pkt.); Ćwirynkało, K. (2013). Osoby z niepełnosprawnością jako ofiary zaniedbania w rodzinie. „Opuscula Sociologica”, nr 1, ISSN: 2299-9000; s. 47-59.
(lista B – 4 pkt.) – zał. PP.O.3.5,

- strategii radzenia sobie ze stresem przez studentów z niepełnosprawnością: Byra, S., Ćwirynkało, K. (2018). Coping strategies in students with physical disabilities – predictive role of self-esteem, general self-efficacy and basic hope (str.1-11), Croatian Review of Rehabilitation Research, Vol. 54, nr 2 (lista C – 15 pkt.) (udział własny – 50%) – zał. PP.O.3.6.

Ważnym efektem pracy w tym obszarze była również przygotowana pod moją współredakcją monografia:

Ćwirynkało, K., Kosakowski, Cz., Żywanowska, A. (red.) (2013). Horyzonty pedagogiczne 1. Kierunki rozwoju pedagogiki specjalnej. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, ISBN: 978-83-7850-152-7; ss. 317 – zał. PP.O.3.7

Podjęte w monografii problemy dotyczyły zarówno teorii pedagogiki specjalnej (stosowanej terminologii i możliwych kierunków rozwoju), jak i praktyki poszczególnych jej subdyscyplin oraz samego podmiotu pedagogiki specjalnej – osoby z niepełnosprawnością.

Ostatni obszar dotyczy ***funkcjonowania osób niesamodzielnych/ starszych oraz opieki nad tymi osobami (PP.O.4).***

W ramach tego obszaru przygotowano m.in.

- pracę zbiorową dotyczącą problematyki starości: Antoszevska, B., Bartnikowska, U. Ćwirynkało, K. (red.) (2012). Porozmawiajmy o starości... Olsztyn 2015, Wyd. UWM. ISBN: 978-83-7299-900-9; ss. 288 (udział własny w redakcji – 33%)
- teksty badawcze pochodzące z projektu „Sytuacja dorosłych dzieci sprawujących opiekę nad swoimi niesamodzielnymi, starszymi rodzicami” (wywiady pogłębione zostały udzielone przez 21 dorosłych dzieci, które sprawowały opiekę nad swoimi tracącymi sprawność rodzicami): Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K., Antoszevska, B. (2015). Doświadczenie śmierci tracącego sprawność rodzica – perspektywa opiekującego się nim dorosłego dziecka. „Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej” 2015, nr 18, ISSN: 2080-9476; s. 130-147 (lista B – 11 pkt.) (udział własny – 33%) – PP.O.4.1 oraz Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K., Antoszevska, B. (2014). Death as Perceived by Adult Children Caring for Aging Parents. W: E. Krajewska-Kułak, W. Kułak, C. Łukaszuk, J. Lewko, E. Sarnacka

(red.), Challenges in the current medicine, vol. 3, Białystok: Wyd. Medical University of Białystok, s. 75-89 (udział własny – 33%) – zał. PP.O.4.2,

- studia przypadków starszych kobiet i mężczyzn: Ćwirynkało, K., Włodarczyk-Dudka, M., 2015, „Ja chcę iść do przodu, patrzeć, co się dzieje dzisiaj, przewidywać, co może się stać jutro” – konstruktywna postawa wobec własnej starości w wypowiedziach dwóch starszych kobiet. Studium przypadku. W: B. Antoszewska, U. Bartnikowska, K. Ćwirynkało, red., Porozmawiajmy o starości... Olsztyn: Wyd. UWM, ISBN: 978-83-7299-900-9; s. 189-210 (udział własny – 50%) i mężczyzn (Ćwirynkało, K., Żyta, A., 2015; Utrata zdrowia i sprawności w wieku starszym w rozumieniu trzech mężczyzn, mieszkańców domów pomocy społecznej. Studium przypadku. W: B. Antoszewska, U. Bartnikowska, K. Ćwirynkało, red., Porozmawiajmy o starości... Olsztyn: Wyd. UWM, ISBN: 978-83-7299-900-9; s. 139-158) (udział własny – 50%),

- wstępny raport z badań terenowych na temat niepełnosprawności i opieki domowej w Szkocji z perspektywy Polskich emigrantów opiekujących się starszymi osobami w Szkocji (oparty na badaniach etnograficznych prowadzonych w formie wywiadów fokusowych): Borowska-Beszta, B., Krakowiak, P., Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K. (2018). Focused ethnography on disability and home-based care in Scotland in opinions of Polish migrants employed as caregivers: A preliminary research report. "International Journal of Psycho-Educational Sciences" 7(2), ISSN: 2325-775X, s. 39-59.

* * *

Raporty z badań oraz inne opracowania starałam się popularyzować w środowisku pedagogów specjalnych, przedstawiając je na konferencjach naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Łącznie, po uzyskaniu stopnia doktora, aktywnie brałam udział w 42 takich konferencjach. Pięć z nich to konferencje zagraniczne: 14th Conference Edition of the Centre for Social Research: Anthropology, Ethnography, Sociology; Gheorghe Pavelescu – Celebratory Conference, Rumunia (15-18.10.2015), 2nd International Conference on Lifelong Education and Leadership for All, Lipawa, Łotwa (21-23.07.2016), 9th International Conference of the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, Zagrzeb, Chorwacja (17-19.05.2017), 3rd International Conference on Lifelong Education and Leadership for All, Politechnica University of Porto, Portugalia (12-14.09.2017), 3rd International Conference on Aging and Gerontology, Atlanta, USA (18-19.07.2018), kolejne dwie to konferencje mające miejsce w Polsce, ale prowadzone w języku angielskim: The 14th Biennial Conference of the International Association of Special Education (IASE) "New Dimensions Toward Education,

Advocacy and Collaboration for Individuals with Special Needs", Wrocław (21-25.06.2015 oraz 4th International Conference On Lifelong Education And Leadership For All ICLEL, Dolnośląska Szkoła Wyższa, Wrocław (3-5.07.2018). Brałam też udział w cyklicznie organizowanych konferencjach, które regularnie skupiają czołowych przedstawicieli polskiej pedagogiki specjalnej: konferencjach naukowych z cyklu „Dyskursy Pedagogiki Specjalnej” (Uniwersytet Gdański), „Pedagogika specjalna – koncepcje i rzeczywistość” (Uniwersytet Szczeciński), „Interdyscyplinarne konteksty pedagogiki specjalnej” – wcześniej „Miejsce Inne we współczesnych naukach o wychowaniu” (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, wcześniej: Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Łodzi), konferencje organizowane przez Uniwersytet Śląski (Filia w Cieszynie) i inne.

Ponadto, siedmiokrotnie byłam członkiem komitetów organizacyjnych i naukowych konferencji, w tym trzykrotnie – sekretarzem (I Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu "Horyzonty Pedagogiczne. Nowe kierunki rozwoju pedagogiki specjalnej", Organizator: Katedra Pedagogiki Specjalnej, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Ostróda, 23-24/05/2012, Ogólnopolska Konferencja Naukowa "Osoba z niepełnosprawnością w drodze (na drodze) ku...", Olsztyn, 20-21/10/2014 oraz IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa "Horyzonty pedagogiczne. Od (nie)pełnosprawności do różnorodności. W poszukiwaniu optymalnych rozwiązań w edukacji, rehabilitacji i wsparciu", Organizator: Katedra Pedagogiki Specjalnej, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyn, 5-6/06/2018).

Uczestniczyłam w tworzeniu czterech konsorcjów naukowych pomiędzy Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim a Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu (3 umowy konsorcjum) oraz Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (1 umowa konsorcjum). W ich ramach brałam udział w przygotowaniu wspólnych projektów badawczych (opracowanie wniosków do Narodowego Centrum Nauki).

Istotną część mojej pracy stanowi również podejmowana współpraca z naukowcami z zagranicy. Od kilku lat biorę udział w różnych projektach badawczych, m.in.:

- w charakterze osoby kierującej zespołem: projekt „Postawy polskich i chorwackich nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej wobec inkluzji dzieci z niepełnosprawnością” – we współpracy z dr hab. Tamarą Kisovar-Ivanda (University of Zadar, Chorwacja), Assist. Prof. Dr Jess L. Gregory (Southern Connecticut State University, USA), dr hab. Agnieszką Żyta, prof. UWM (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), dr Aleksandrą Arciszewską

(Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), Prof. Smiljaną Zrilić (University of Zadar, Chorwacja). Projekt zakończony (przeprowadzone badania, opracowany raport, publikacja),

- w charakterze członka zespołu: projekt "Quality of inclusion indicators from the perspective of Croatian and Polish education teachers" realizowany we współpracy z prof. Anamariją Zić-Ralić (University of Zadar, Chorwacja), dr Danielą Bratković (University of Zadar, Chorwacja) oraz dr hab. Agnieszką Żyta, prof. UWM – projekt w fazie końcowej, opracowano raport z badań, który poddawany jest recenzjom w czasopiśmie,

- w charakterze członka zespołu: projekt „Sexuality and intellectual disability as described by self-advocates in Croatia and Poland” realizowany we współpracy z prof. Danielą Bratković (University of Zadar, Chorwacja) oraz dr hab. Agnieszką Żyta, prof. UWM (projekt ma finansowanie ze strony chorwackiej).

Ponadto, byłam członkiem komitetów redakcyjnych i rad naukowych w trzech czasopismach międzynarodowych (International Journal of Psycho-Educational Sciences, International Research Journal for Quality in Education, Turkish Journal of Applied Social Work) i czterech towarzystwach naukowych o zasięgu krajowym lub międzynarodowym (Polskie Towarzystwo Pedagogów Specjalnych, Polskie Towarzystwo Pedagogiczne, American Association for Positive Behavior Support, International Association for Special Education - IASE). Pisałam też recenzje do takich czasopism, jak: „Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej”, „Journal of Intellectual Disability – Diagnosis and Treatment” i “Journal of Education and Training Studies”.

Wzięłam również udział w ośmiu stażach naukowych, naukowo-dydaktycznych i seminariach w ośrodkach zagranicznych (Uniwersytet w Zadarze, Chorwacja, Uniwersytet w Zagrzebiu, Chorwacja, Uniwersytet w Lipawie, Łotwa, Uniwersytet w Sopronie, Węgry, Edynburg, Szkocja).

Wraz z nową kadencją działalności Zespołu Pedagogiki Specjalnej przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN (styczeń 2016 r.) zostałam powołana przez Przewodniczącą Zespołu – prof. dr hab. Marzenę Zaorską na Sekretarza i Członka ww. Zespołu. Funkcję tę pełnię do chwili obecnej. Jestem również członkiem Zespołu ds. Andragogiki Specjalnej działającym w ramach Zespołu Pedagogiki Specjalnej przy Komitecie Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk – kadencja 2016 – 2019.

Pełnię ponadto funkcję Opiekuna Wydziałowego ds. Studentów Niepełnosprawnych na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, a od

stycznia 2017 roku również Pełnomocnika Dziekana Wydziału Nauk Społecznych ds. Osób z Niepełnosprawnością. Do moich zadań należy koordynacja prac w zakresie dostosowań dla studentów z niepełnosprawnością oraz pośredniczenie w kontaktach pomiędzy tymi studentami a pracownikami i Biurem ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

W poniższej tabeli zamieszczam sumaryczne zestawienie wybranych wskaźników ilościowych odnoszących się do prac naukowych lub twórczych prac zawodowych, osiągnięć dydaktycznych, współpracy naukowej oraz działalności popularyzującej naukę (po uzyskaniu stopnia doktora):

Rodzaj osiągnięcia	Wskaźnik ilościowy
Artykuły w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR)	0
Artykuły w czasopismach z listy European Reference Index for the Humanities (ERIH)	6
Artykuły w innych czasopismach	59
Autorstwo monografii	1
Współautorstwo monografii	1
Redakcja monografii	1
Współredakcja monografii	3
Rozdziały w monografiach	46
Redakcja numerów tematycznych czasopism	0
Współautorstwo podręczników, skryptów	0
Sumaryczna liczba punktów za wszystkie publikacje (po uzyskaniu stopnia doktora)	597
Sumaryczny Impact Factor według listy Journal Citation Reports (JCR)	0
Liczba cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS) bez cytowań własnych	0
Liczba cytowań publikacji według Google Scholar (lata 2001-2019)	110
Liczba cytowań publikacji według Google Scholar (lata 2009-2019 – po uzyskaniu stopnia doktora)	96
Indeks Hirscha według bazy Web of Science (WoS)	0
Indeks Hirscha według Google Scholar (lata: 2001-2019)	5
Indeks Hirscha według Google Scholar (lata: 2009-2019: po uzyskaniu stopnia doktora)	4
a i 10-indeks według Google Scholar	2
Kierowanie międzynarodowymi i krajowymi projektami badawczymi oraz udział w takich projektach:	
Projekt międzynarodowy	3
Projekt krajowy	1
Projekty – granty krajowe, wewnętrzne	2

Międzynarodowe i krajowe nagrody za działalność naukową	0
Wygłoszenie referatów na międzynarodowych konferencjach tematycznych	23
Wygłoszenie referatów na krajowych konferencjach tematycznych	35
Konferencje o charakterze edukacyjnym	6
Uczestnictwo w programach europejskich oraz innych programach międzynarodowych	1
Uczestnictwo w programach – projektach krajowych	1
Aktywny udział w międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych:	
- Wygłoszenie referatu	58
- Moderowanie/ prowadzenie sekcji/ paneli konferencyjnych	5
Udział w komitetach organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych	5
Otrzymane nagrody i wyróżnienia (inne niż wymienione w pkt. II H załącznika 4)	1
Udział w konsorcjach i sieciach badawczych	4
Kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych oraz we współpracy z przedsiębiorcami (innymi niż wymienione w pkt. II G załącznika 4)	3
Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism	3
Członkostwo w międzynarodowych i krajowych organizacjach oraz towarzystwach naukowych	4
Opieka naukowa nad studentami	46
Opieka naukowa nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego	2
Staże w zagranicznych i krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich	8
Wykonane ekspertyzy lub inne opracowania na zamówienie	1
Udział w zespołach eksperckich i konkursowych	2
Recenzowanie projektów międzynarodowych i krajowych	0
Recenzowanie publikacji w czasopismach międzynarodowych i krajowych	26

Katarzyna Cwirynska